

ŠPECIFIKÁ CHOVU PREŽŮVAVCOV V EP.

Pravidlá živočíšnej výroby

- pôvod zvierat;
- výživa;
- ustajnenie alebo umiestnenie a postupy chovu;
- starostlivosť o zdravie;
- dobré životné podmienky zvierat;

Osobitné zásady uplatniteľné na poľnohospodárske činnosti

- živočíšna výroba musí byť prispôsobená miestu a nadväzujúca na pôdu;
- výnimkou včelárstva sa živočíšna výroba bez pôdy zakazuje (*hospodárenie alebo písomná dohoda*);
- používajú sa postupy chovu zvierat, ktoré zlepšujú imunitný systém a posilňujú prirodzenú obranyschopnosť voči chorobám, a medzi ktoré patrí pravidelný pohyb a prístup na voľné plochy a pastviny;
- produkty ekologickej poľnohospodárskej živočíšnej výroby sa vyrábajú zo zvierat, ktoré sa po celý ich život od narodenia či vyliahnutia chovali v ekologických chovoch;

Pôvod zvierat

Plemená zvierat sa vyberajú so zreteľom na:

- pôvodné plemená a línie.
- vysoký stupeň genetickej rozmanitosti;
- schopnosť zvierat prispôbiť sa miestnym podmienkam;
- plemennú hodnotu,
- dĺžku života, životaschopnosť a odolnosť voči chorobám alebo zdravotným problémom;

Pôvod zvierat

Plemená alebo línie zvierat vyberajú s cieľom predchádzať konkrétnym chorobám :

- náhly úhyn
- spontánny potrat a komplikované pôrody vyžadujúce použitie cisárskeho rezu.

https://en.wikipedia.org/wiki/Belgian_Blue#/media/File:Sectio_caesarea.jpg

Pôvod zvierat - konverzia

- 12 mesiacov v prípade hovädzieho dobytku na produkciu mäsa a v každom prípade nie menej ako tri štvrtiny ich života;
- 6 mesiacov v prípade oviec a kôz a zvierat na produkciu mlieka;

Pôvod zvierat – ekologický chov

Hospodárske zvieratá v ekologickej živočíšnej výrobe sa narodia alebo vyliahnu a chovajú v ekologických výrobných jednotkách.

Pôvod zvierat – z neekologického chovu

Do ekologického chovu sa môžu na účely plemenitby zaradiť mladé jedince z neekologického chovu ak:

- nie sú splnené kvalitatívne alebo kvantitatívne potreby poľnohospodára v súvislosti so zvieratami z ekologického chovu;
 - v prípade, že sa stádo alebo črieda zostavujú po prvý raz;
- zvieratá z neekologického chovu sa môžu považovať za ekologické, len ak sa dodrží obdobie konverzie;
 - zvieratá z neekologického chovu sa buď držia oddelene od ostatných hospodárskych zvierat, alebo sú identifikovateľné až do skončenia obdobia konverzie;

Pôvod zvierat – z neekologického chovu

V deň, keď sa zaradia do stáda alebo do čriedy, uplatňujú sa tieto obmedzenia:

- hovädzí dobytok a raticová zver majú menej ako 6 mesiacov;
- ovce a kozy majú menej ako 60 dní;
- zaradených môže byť najviac 10 % dospelých jalovic a 20 % dospelých samíc oviec, kôz a raticovej zveri (*dospelé nezapustené samice*);
- v prípade výrobných jednotiek, v ktorých sa nachádza menej ako 10 jedincov raticovej zveri alebo hovädzieho dobytku alebo menej ako päť jedincov oviec alebo kôz, sa každé také obnovenie obmedzí na najviac jedno zviera za rok.

Hneď po odstavení musia byť chované v súlade s pravidlami ekologickej poľnohospodárskej výroby.

Percentuálny podiel sa môže zvýšiť na 40% ak:

- došlo k podstatnému rozšíreniu chovu;
- jedno plemeno bolo nahradené iným plemenom;
- začalo sa s novou špecializáciou chovu hospodárskych zvierat

Kŕmenie a krmivá, výživa

- hospodárske zvieratá sa kŕmia krmivom z ekologickej poľnohospodárskej výroby, ktoré pozostáva z poľnohospodárskych zložiek a surovín pochádzajúcich z ekologickej poľnohospodárskej výroby a z prírodných nepoľnohospodárskych látok;
- kŕmne doplnkové látky a technologické pomocné látky je možné využívať len v minimálnej miere a len v prípade zásadných technologických alebo zootecnických potrieb alebo na osobitné výživové účely;
- prežúvavce musia mať stály prístup na pasienky, a to vždy, keď to podmienky umožňujú, alebo stály prístup k objemovému krmivu;

Kŕmenie a krmivá, výživa

- minimálne 60 % krmiva pochádza zo samotného poľnohospodárskeho podniku;
- ak to nie je uskutočniteľné alebo také krmivo nie je k dispozícii, je vyrobených v spolupráci s inými ekologickými výrobnými jednotkami alebo výrobnými jednotkami v období konverzie a prevádzkovateľmi krmivárskych podnikov, ktorí používajú krmivá a kŕmne suroviny z toho istého regiónu.
- od 1. januára 2024 sa percentuálny podiel sa zvýši na 70 %;
- najmenej 60 % sušiny v denných dávkach pozostáva z objemového krmiva, z čerstvej alebo suchej krmoviny alebo zo siláže.
- percentuálny podiel sa môže znížiť na 50 % v prípade zvierat využívaných na výrobu mlieka po dobu najviac troch mesiacov na začiatku laktácie.

Kŕmenie a krmivá, výživa - pasenie

- prednostne na ekologickej pôde;
- obecné pozemky (neekologická pôda) - neboli minimálne tri roky ošetrované produktmi alebo látkami, ktoré nie sú povolené na používanie v ekologickej poľnohospodárskej výrobe;
- počas pastvy na neekologickej pôde musia byť zvieratá z ekologického chovu oddelené;
- chov všetkých zvierat z neekologického chovu, ktoré využívajú obecný pozemok, prebieha spôsobom šetrným k životnému prostrediu podľa nariadení o ekologickej produkcii;
- zvieratá v ekologických chovoch počas sezónneho presunu môžu spásť neekologickú pôdu, keď sa presúvajú na vlastných nohách z jednej spásanej plochy na druhú, oddelené od ostatných zvierat;

Príjem neekologických krmív vo forme trávy a inej vegetácie, ktorú zvieratá spásajú, sa povoľuje:

- počas maximálne 35 dní, ktoré zahŕňajú cesty tam aj späť, alebo
- do maximálne 10 % celkovej ročnej kŕmnej dávky vypočítanej ako percentuálny podiel sušiny v krmivách poľnohospodárskeho pôvodu.

Kŕmenie a krmivá, výživa - konverzia

- priemerne až 25 % kŕmnej zmesi dávok môžu tvoriť krmivá z konverzie pochádzajúce z druhého roku obdobia konverzie;
- percentuálny podiel sa môže zvýšiť na 100 %, ak krmivo z konverzie pochádza z podniku, v ktorom sa hospodárske zvieratá chovajú;
- 20 % celkového priemerného množstva krmív, ktorým sú kŕmené hospodárske zvieratá, môže pochádzať zo **spásania alebo žatvy** trvalých pasienkov, parciel s viacročnými krmovinami alebo s bielkovinovými plodinami, ktoré boli vysadené v rámci ekologického obhospodarovania na pozemkoch v prvom roku obdobia konverzie pod podmienkou, že uvedené pozemky sú súčasťou samotného podniku.

Kŕmenie a krmivá, výživa

- nesmú sa používať látky ktoré by mohli zavádzať spotrebiteľa, pokiaľ ide o pravý charakter produktu;
- nesmie sa používať Ionizujúce žiarenie na ošetrovanie krmív z ekologickej poľnohospodárskej výroby a na ošetrovanie surovín používaných v krmivách z ekologickej poľnohospodárskej výroby;
- GMO, produkty vyrobené z GMO a produkty vyrobené pomocou GMO sa v ekologickej poľnohospodárskej výrobe nesmú používať v krmivách, ani ako krmivá, technologické pomocné látky, mikroorganizmy alebo zvieratá;
- nesmú sa používať rastové stimulátory ani syntetické aminokyseliny;

Kŕmenie a krmivá, výživa

- hospodárske zvieratá sa nesmú chovať v takých podmienkach alebo na takej strave, ktoré môžu podnietiť vznik anémie;

<https://www.flockandherd.net.au/cattle/reader/bovine-anaemia-beef-calves.html>

Kŕmenie a krmivá, výživa

- mláďatá (*cicavcov*) sa prednostne počas určitého minimálneho obdobia kŕmia materským mliekom; počas tohto obdobia sa nesmú používať náhradky mlieka s obsahom chemicky syntetizovaných zložiek alebo zložiek rastlinného pôvodu;
- 90 dní po narodení v prípade hovädzieho dobytku;
- 45 dní po narodení v prípade oviec a kôz.

Starostlivosť o zdravie

Prevenca chorôb sa zakladá na:

- výbere plemena a línie,
- postupoch riadenia chovu,
- vysokokvalitnom krmive, pohybe,
- vhodnej hustote chovu,
- primeranom a vhodnom ustajnení v hygienických podmienkach;

Starostlivosť o zdravie

Nesmú sa používať:

- Chemicky syntetizované alopatické veterinárne lieky vrátane antibiotík a bolusov zložených zo syntetizovaných alopatických chemických molekúl na účely prevencie,
- Rastové stimulatory alebo látky podporujúce produkciu (vrátane antibiotík, kokcidostatík a iných neprirodzených rast podporujúcich prostriedkov), hormóny a podobné látky,

Imunologické veterinárne lieky sa môžu používať.

Starostlivosť o zdravie – veterinárna liečba

Ak zvieratá ochorejú alebo sa porania, musia sa okamžite liečiť a ošetriť s cieľom zabrániť utrpeniu zvierata.

- prednostne sa používajú fytoterapeutické, homeopatické a ďalšie podobné produkty,
- ak terapeutický účinok nie je efektívny je za prísnych podmienok a na zodpovednosť veterinárneho lekára možné použiť chemicky syntetizované alopatické veterinárne lieky vrátane antibiotík,

Starostlivosť o zdravie – veterinárna liečba

- Ak sa zviera alebo skupina zvierat podrobia viac ako trom liečebným kúram chemicky syntetizovanými alopatickými veterinárnymi liekmi vrátane antibiotík v priebehu 12 mesiacov alebo viac ako jednej liečebnej kúre, ak je ich produkčný cyklus kratší ako jeden rok, príslušné hospodárske zvieratá ani produkty z nich získané sa nepredávajú ako produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby a hospodárske zvieratá musia prejsť obdobiami konverzie.
- Ochranná lehota medzi posledným podaním chemicky syntetizovaného alopatického veterinárneho lieku vrátane antibiotika zvieratú za normálnych podmienok užívania a výrobou ekologických potravín z takéhoto zvieratá je dvojnásobkom ochrannej lehoty a trvá najmenej 48 hodín.

Ustajnenie, umiestnenie a postupy chovu

V oblastiach s vhodnými klimatickými podmienkami, ktoré umožňujú, aby zvieratá žili vonku, nie je ustajňovanie a umiestňovanie hospodárskych zvierat povinné. Zvieratá majú v takých prípadoch prístup k prístrešiam alebo miestam v tieni na ochranu pred nepriaznivým počasím.

Celková hustota chovu nesmie presiahnuť limitnú hodnotu 170 kg organického dusíka na jeden rok a jeden hektár poľnohospodárskej plochy.

Ustajnenie, umiestnenie a postupy chovu

V budovách je izoláciou, vykurovaním a vetraním potrebné zabezpečiť:

- aby sa prúdenie vzduchu, prašnosť, teplota, relatívna vlhkosť vzduchu a koncentrácia plynov udržiavali v medziach, ktorými sa zabezpečujú dobré životné podmienky zvierat,
- dostatok prirodzeného vetrania a prístup svetla,

Ustajnenie, umiestnenie a postupy chovu

V budovách je hustotou chovu potrebné zabezpečiť:

- pohodlie, dobré životné podmienky a druhovo špecifické potreby zvierat podľa druhu, plemena a veku zvierat,
- plnenie behaviorálnych potrieb zvierat, ktoré závisia najmä od veľkosti skupiny a pohlavia zvierat,
- dostatočný priestor, aby mohli prirodzene stáť, hýbať sa, pokojne si ľahnúť, otočiť sa, očistiť sa, zaujať všetky prirodzené polohy a robiť všetky prirodzené pohyby.

Ustajnenie, umiestnenie a postupy chovu

Hustota chovu a minimálna plocha vnútorných a vonkajších priestorov

Hovädzí dobytok

	Vnútorný priestor (čistá plocha, ktorú majú zvieratá k dispozícii)		Vonkajší priestor (plocha výbehov, okrem pasienkov)
	minimálna živá hmotnosť (kg)	m ² /kus	m ² /kus
	do 100	1,5	1,1
	do 200	2,5	1,9
	do 350	4,0	3
	nad 350	5 pri najmenej 1 m ² / 100 kg	3,7 pri najmenej 0,75 m ² /100 kg
Dojnice		6	4,5
Plemenné býky		10	30

Ustajnenie, umiestnenie a postupy chovu

Hustota chovu a minimálna plocha vnútorných a vonkajších priestorov

Ovce a kozy

	Vnútorný priestor (čistá plocha, ktorú majú zvieratá k dispozícii)	Vonkajší priestor (plocha výbehov, okrem pasienkov)
	m ² /kus	m ² /kus
Ovce	1,5	2,5
Jahňatá	0,35	0,5
Kozy	1,5	2,5
Kozľatá	0,35	0,5

Ustajnenie, umiestnenie a postupy chovu

- miesto ustajnenia má hladkú, ale nešmykľavú podlahu;
- plocha na ležanie alebo oddych v ustajnení je dostatočnej veľkosti, pohodlná, čistá, suchá a pozostáva z pevnej konštrukcie, ktorá nie je roštová;
- v priestore určenom na oddych je zabezpečené dostatočné množstvo suchého steliva z roztrúseného podstielkového materiálu;
- podstielka pozostáva zo slamy alebo iného vhodného prírodného materiálu. Podstielku možno zlepšiť alebo obohatiť ktorýmkoľvek z minerálnych produktov, ktoré sú povolené na používanie v ekologickej poľnohospodárskej výrobe ako hnojivá alebo ako pôdne pomocné látky;

50% minimálnej plochy vnútorných priestorov v prípade hovädzieho dobytku a oviec, môže pozostávať z roštovej alebo mriežkovej konštrukcie.

Ustajnenie, umiestnenie a postupy chovu

Klietky, boxy a jednopodlažné usporiadanie kliek na chov hospodárskych zvierat sa nesmú používať pre žiadny druh hospodárskych zvierat.

Ak sa s hospodárskym zvieratom z veterinárnych dôvodov zaobchádza individuálne, umiestni sa v priestoroch s pevnou podlahou a poskytne sa mu slamená alebo iná vhodná podstielka. Dané zviera musí byť schopné sa ľahko otočiť a pohodlne si ľahnúť vo vystretej polohe.

Hospodárske zvieratá v ekologickej živočíšnej výrobe sa nemôžu chovať v ohrade na veľmi mokrej alebo močaristej pôde.

Dobré životné podmienky zvierat

V rámci postupov chovu vrátane hustoty chovu a podmienok ustajnenia a umiestnenia sa zabezpečuje dodržiavanie vývojových, fyziologických a etologických potrieb zvierat.

- zvieratám je potrebné umožniť voľný pohyb stálym prístupom na voľné plochy, prednostne na pastviny, a to vždy, keď to umožňuje počasie, sezónne podmienky a stav pôdy,
- počet kusov hospodárskych zvierat musí byť obmedzený v záujme minimalizácie nadmerného spásania, rozdupávania pôdy, erózie a znečistenia spôsobených zvieratami alebo v dôsledku aplikácie ich hnoja,
- zakazuje sa väznú ustajnenie alebo izolácia hospodárskych zvierat,

Dobré životné podmienky zvierat

Izolácia alebo väzná ustajnenie je možné len:

- ak je to opodstatnené z veterinárnych dôvodov,
- na obmedzené obdobie, iba ak je ohrozená bezpečnosť pracovníkov alebo z dôvodov dobrých životných podmienok zvierat,
- v chovoch s maximálne 50 zvieratami (okrem mladého dobytku) v prípade, ak nie je možné držať dobytok v skupinách zodpovedajúcich ich behaviorálnym potrebám,

Zvieratá ustajnené väzne musia mať prístup na pastviny počas obdobia pasenia a najmenej dvakrát do týždňa majú prístup na voľné plochy, ak nie je možné pasenie.

Dobré životné podmienky zvierat

- čas trvania prepravy hospodárskych zvierat by mal byť minimálny,
- akékoľvek utrpenie, bolesť a strach a ich miera sa udržiujú na minime, a to počas celého života zvieratá vrátane okamihu porážky,
- nakladanie a vykladanie zvierat sa vykonáva bez použitia akéhokoľvek druhu elektrickej alebo inej bolestivej stimulácie na donucovanie zvierat,
- zakazuje sa používanie alopatických utišujúcich prostriedkov pred prepravou alebo počas prepravy.

Dobré životné podmienky zvierat

- kupírovanie chvostov u oviec,
- odstraňovanie rohov,
- odstraňovanie výrastkov,

Akékoľvek utrpenie zvierat sa musí znížiť na minimum použitím vhodných anestetík a/alebo analgetík a tým, že sa každá operácia uskutoční iba v najvhodnejšom veku zvierťa a vykoná ju kvalifikovaný personál.

Je možné výnimočne povoliť, ale len v jednotlivých prípadoch a len, ak sa uvedenými postupmi zlepšuje zdravotný stav, dobré životné podmienky alebo hygiena hospodárskych zvierat alebo ak by inak bola ohrozená bezpečnosť pracovníkov.

Fyzická kastrácia sa povoľuje na zachovanie kvality produktov a tradičných výrobných postupov.

Ďakujem za pozornosť!